

010000, Қазақстан Республикасы,
Астана қ., Мәңгілік Ел даңғылы
55/15, С2.3 блогы

+7 (7172) 79-82-28
frontoffice@caa.gov.kz
www.caa.gov.kz

Block C2.3, 55/15 Mangilik El Ave,
010000, Astana city,
Republic of Kazakhstan

БҰЙРЫҚ

№ _____ / _____
Қазақстан Республикасы
Астана қаласы

ПРИКАЗ

№ 06/2431 03.04.2024
город Астана
Республика Казахстан

ORDER

№ _____ / _____
Astana city
Republic of Kazakhstan

**Қазақстан Республикасының азаматтық авиациясы әуе кемелерінің
2023 жылғы ұшу қауіпсіздігінің жай-күйіне талдауды бекіту туралы**

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2016 жылғы 11 наурыздағы № 136 қаулысымен бекітілген Азаматтық авиация саласындағы ұшу қауіпсіздігі жөніндегі бағдарламаның 47-тармағына сәйкес, **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Қоса беріліп отырған «Қазақстан Республикасының азаматтық авиациясы әуе кемелерінің 2023 жылғы ұшу қауіпсіздігінің жай-күйіне талдау» бекітілсін.

2. Ұшу қауіпсіздігін, сапаны, стратегияны және стандарттарға сәйкестікті басқару департаментінің аға директоры:

1) Қазақстан Республикасының азаматтық авиациясы әуе кемелерінің 2023 жылғы ұшу қауіпсіздігінің жай-күйіне талдауды «Қазақстанның авиациялық әкімшілігі» АҚ интернет-ресурсында жариялауды қамтамасыз ету;

2) Қазақстан Республикасының азаматтық авиациясы әуе кемелерінің 2023 жылғы ұшу қауіпсіздігінің жай-күйіне талдауды Қазақстан Республикасының азаматтық авиация ұйымдарына жеткізу.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылауды өзіме қалдырамын.

4. Осы Бұйрық қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Бас директоры

К. Радү

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АЗАМАТТЫҚ АВИАЦИЯСЫ ӘУЕ КЕМЕЛЕРІНІҢ 2023 ЖЫЛҒЫ ҰШУ ҚАУІПСІЗДІГІНІҢ ЖАЙ-КҮЙІН ТАЛДАУ

МАЗМҰНЫ

ҚЫСҚАРТУЛАР	3
1. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АЗАМАТТЫҚ АВИАЦИЯСЫНДАҒЫ ҰШУ ҚАУІПСІЗДІГІ ЖӨНІНДЕГІ СТАТИСТИКАЛЫҚ ДЕРЕКТЕР	6
2. ҰШУ ҚАУІПСІЗДІГІ КӨРСЕТКІШТЕРІН ТАЛДАУ	7
2.1. Авиациялық оқиғаларды талдау	7
2.1.1. 2023 жылғы авиациялық оқиғалар туралы қысқаша ақпарат	11
2.2. Елеулі авиациялық оқиғалар және оқиғаның талдауы	12
3. ҰШУ ҚАУІПСІЗДІГІ ТУРАЛЫ ХАБАРЛАМАЛАР ЖҮЙЕСІН ТАЛДАУ	15
4. ТҰРАҚТЫ ҚАДАҒАЛАУДЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖӨНІНДЕГІ БАҒДАРЛАМАНЫҢ НӘТИЖЕЛЕРІ	20
5. SAFA ИНСПЕКЦИЯЛАРЫНЫҢ НӘТИЖЕЛЕРІ	21
6. НОРМАТИВТІК БАЗАНЫ ЖЕТІЛДІРУ	22

ҚЫСҚАРТУЛАР

АО	Авиациалық оқиға
АОО	Авиациялық оқу орталығы
АФ	Адам фактры
ТҚК және АТЖҰ	Техникалық қызмет көрсету және авиациялық техниканы жөндеу ұйымы
ӘК	Әуе кеме
ӘҚҚ	Әуе қозғалысына қызмет көрсету
КӨК	Конструктивті-өндірістік кемшілік
ҚАӘ	Қазақстанның авиациялық әкімшілігі
ҚО	Қоршаған орта
ОО	Оқыс оқиға
ҰҚБЖ	Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі
ӘК МТК	Әуе кемені мемлекеттік тіркеу туралы куәлік
НҚА	Нармативтік құқықтық акт
ҰА	Ұшу аппарат
ҰЖС	Ұшуға жарамдылық
ҰАЖ	Ұшқышсыз авиациялық жүйелер
ӘҚЖ БО «ҚАЗАЭРОНАВИГАЦИЯ» РМК	Казэронавигация РМ Әуе қозғалысын жоспарлау Бас орталық
ҚР КМ ОмООТТД	Қазақстан Республикасы Көлік министрлігінің Көліктегі оқиғалар мен оқыс оқиғаларды тергеп-тексеру департаменті
ADREP	Авиациялық оқиғаларды жіктеу жүйесі
ARC	ҰҚЖ немесе қону алаңының штаттан тыс жанасуына әкеп соққан кез келген қону немесе ұшу.
АТМ	Әуе қозғалысына қызмет көрсету, байланыс, навигация немесе бақылау мәселелеріне қатысты оқиғалар.
BIRD	Құстармен соқтығысуға және / немесе қауіпті жақындауға байланысты оқиғалар..
CFIT	Жер/су бетімен ұшу кезінде соқтығысу, соқтығысу қаупі немесе басқаруды жоғалту белгілері жоқ кедергі.
ЕСАС	Азаматтық авиацияның Еуропалық конференциясы
LOC-I	Ұшуды орындау кезінде әуе кемесін басқаруды жоғалту.
SCF-NP	Күш беретін қондырғыдан басқа ұшақ жүйесінің немесе құрамдас бөліктерінің істен шығуы

	немесе дұрыс жұмыс істемеуі.
SCF-PP	Күш беретін қондырғыға байланысты ұшақ жүйесінің немесе құрамдас бөліктерінің істен шығуы немесе дұрыс жұмыс істемеуі.
SEC	Жазатайым оқиғаларға немесе оқиғаларға әкелетін қылмыстық әрекеттер, авиациялық қауіпсіздік саласындағы әрекеттер
SAFA	Шетелдік әуе кемелерінің қауіпсіздігін бағалау

Кіріспе

Төмендегі көрсетілген Нормативтік актілерді ескере отырып Ұшу қауіпсіздігін басқару, сапа, Стратегия және стандарттарға сәйкестік департаменті Ұшу Қауіпсіздігінің Жай-Күйін Талдау құрды:

- «Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы» Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 15 шілдедегі № 339-IV Заңы.
- «Азаматтық авиация саласындағы ұшу қауіпсіздігі жөніндегі бағдарламаны бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2016 жылғы 11 наурыздағы № 136 қаулысы.
- «Азаматтық және эксперименттік авиацияда деректерді ұсыну мен авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғаларды тергеп-тексеру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 505 бұйрығы.
- «Қазақстан Республикасының азаматтық авиациясында ұшу жұмысын ұйымдастыру жөніндегі қағидаларды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 307 бұйрығы.

Талдау Қазақстан Республикасының Азаматтық авиация саласындағы ұшу қауіпсіздігінің деңгейін арттыру, сондай-ақ Халықаралық Азаматтық авиация ұйымы туралы конвенцияға ИКАО-ның 19-қосымшасының және "ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі басшылық" ИКАО-ның DOC 9859-қосымшасының ережелерін іске асыру мақсатында жүргізілді.

1. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АЗАМАТТЫҚ АВИАЦИЯСЫНДАҒЫ ҰШУ ҚАУІПСІЗДІГІ ЖӨНІНДЕГІ СТАТИСТИКАЛЫҚ ДЕРЕКТЕР

Қазақстан Республикасының (бұдан әрі - ҚР) Азаматтық авиация әуе кемелерінің 2023 жылдың ұшу сағатын 2022 жылмен салыстырғанда 16% - ға өсуі байқалады. (2023 ж.-288,742 сағат, 2022 ж.-249,285 сағат)

Пайдаланушылардың түрлері / Ұшу уақыты	2022 (сағат)	2023 (сағат)
Коммерциялық авиация	209 598	251 301
Авиациялық жұмыстар	37 626	35 301
Жалпы мақсаттағы авиация	2061	2140
Барлығы	249 285	288 742

1-кесте жалпы ұшқан уақыт (сағат)

Жалпы көрсеткіштер	2022	2023
Ұшу қауіпсіздігінің абсолютті көрсеткіштері		
Авиациялық оқиғалар	2	3
Оқыс оқиға	84	63
Ұшу қауіпсіздігінің салыстырмалы көрсеткіштері		
N_{AO}	0.08	0.10
N_{OO}	3.36	2.18

2-кесте жалпы көрсеткіштер (10 000 сағат есеппен)

Коммерциялық авиация	2022	2023
Ұшу қауіпсіздігінің абсолютті көрсеткіштері		
Авиациялық оқиғалар	0	0
Оқыс оқиға	73	56
Ұшу қауіпсіздігінің салыстырмалы көрсеткіштері		
N_{AO}	0	0
N_{OO}	3.48	2.23

3-кесте КОММЕРЦИЯЛЫҚ АВИАЦИЯ. жалпы көрсеткіштер (10 000 сағат есеппен)

Авиациялық жұмыстар	2022	2023
Ұшу қауіпсіздігінің абсолютті көрсеткіштері		
Авиациялық оқиғалар	2	3
Оқыс оқиға	11	7
Ұшу қауіпсіздігінің салыстырмалы көрсеткіштері		
N_{AO}	0.53	0.85
N_{OO}	2.92	1.98

4-кесте АВИАЦИЯЛЫҚ ЖҰМЫСТАР. жалпы көрсеткіштер (10 000 сағат есеппен)

Ұсынылған ақпараттан көрініп тұрғандай, авиациялық жұмыстарды орындайтын пайдаланушылардың авиациялық оқиғалар (бұдан әрі - АО) бойынша ұшу қауіпсіздігінің салыстырмалы көрсеткіштері коммерциялық авиация пайдаланушыларына қарағанда жоғары. Мұндай статистика

авиациялық жұмыстарды орындайтын пайдаланушылардың басшылығы мен персоналы тарапынан профилактикалық жұмыстың жеткіліксіз деңгейін, яғни қауіпті факторларды анықтау жөніндегі жұмыстың төмен деңгейін көрсетеді. Осылайша, мұндай пайдаланушылардың қауіпті факторларының алдын алуға және алдын алуға бағытталған іс-әрекеттер азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым тарапынан қадағалау мен бақылауды жүзеге асыру кезінде аса назар аударуды талап етеді.

2. ҰШУ ҚАУІПСІЗДІГІ КӨРСЕТКІШТЕРІН ТАЛДАУ

2.1. Авиациялық оқиғаларды талдау

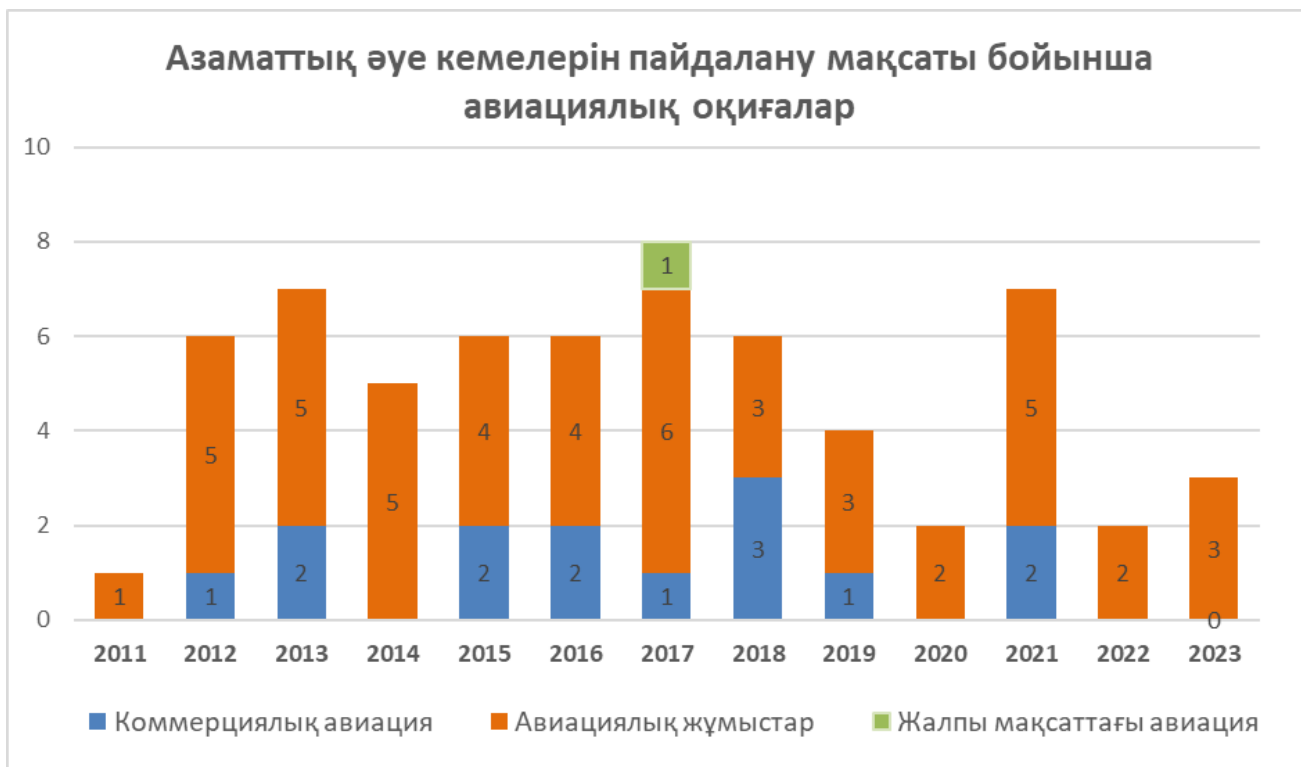

2011-2023 жылдар аралығында ҚР азаматтық авиациясында 63 авиациялық оқиға болды, оның 24-і адам шығынымен (жылына орта есеппен 2 АО), 39-ы адам шығынынсыз (жылына орта есеппен 3 АО).

Қызмет түрлері бойынша авиациялық оқиғалардың үлесі:

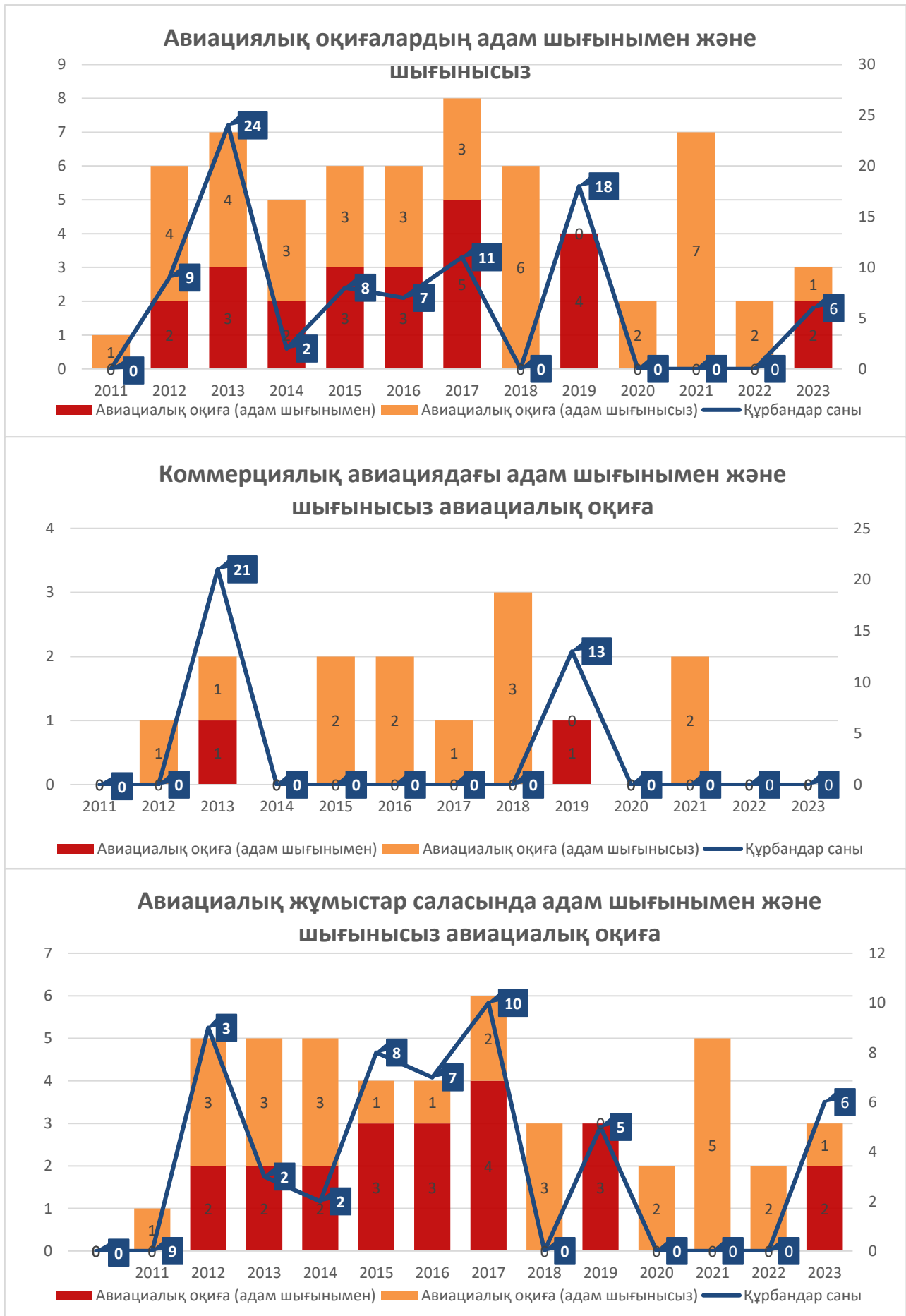
- Коммерциялық авиацияны пайдаланушылар АО жалпы санының 22% (14 АО) құрады;
- Авиациялық жұмыстарды орындайтын пайдаланушылар және авиациялық оқу орталықтарын қоса алғанда, -АО жалпы санының 76% (48 АО);
- Жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушылар – АО жалпы санынан 2% (1 АО).

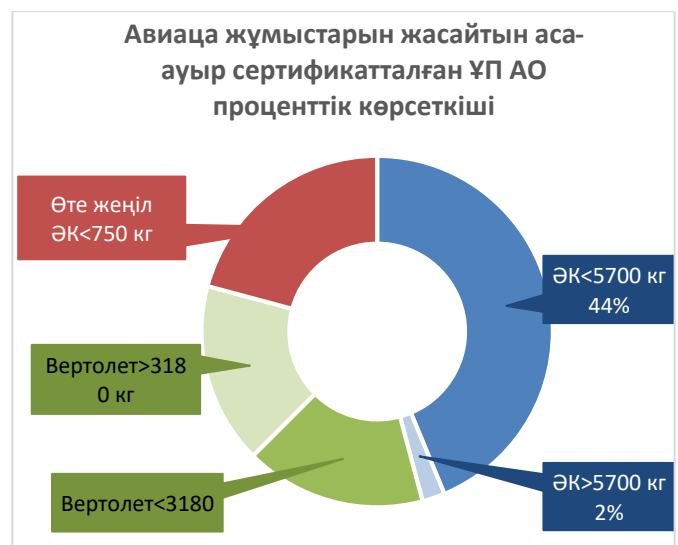
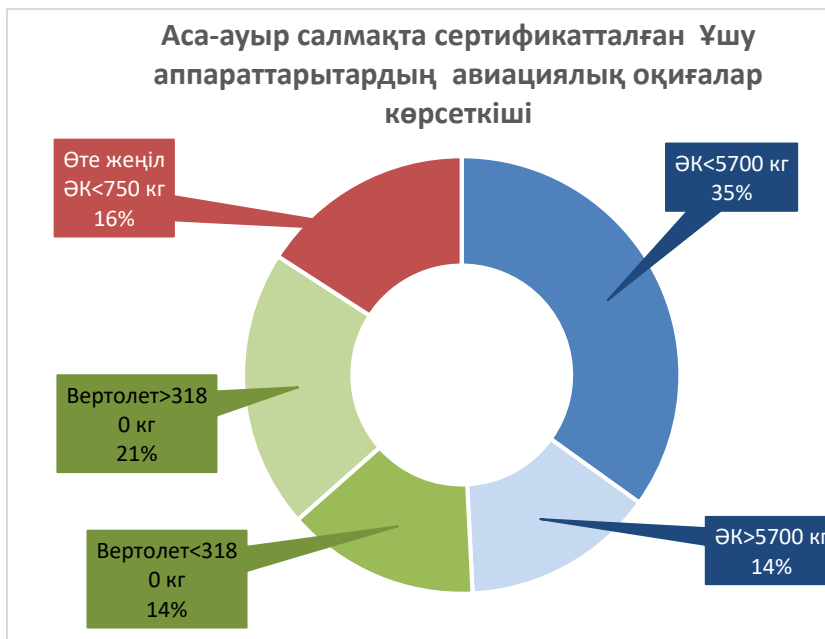

Авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғаларды тексеру басқармасы және ӘҚЖ БО «ҚАЗАЭРОНАВИГАЦИЯ» РМК мәліметтеріне сәйкес ҚР Азаматтық авиация пайдаланушылары мен ұйымдарының ұшу қауіпсіздігі жөніндегі материалдар мен талдаулар 2023 жылы ҚР аумағында және әуе кеңістігінде ҚР әуе кемесінен 3 авиациялық оқиға - 2 адам шығынымен және 1 адам шығынынсыз және 63 авиациялық оқиға орын алды.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
АО адам шығынымен	0	2	3	2	3	3	5	0	4	0	0	0	2
АО адам шығынынсыз	1	4	4	3	3	3	3	6	0	2	7	2	1
АО жалпы саны	1	6	7	5	6	6	8	6	4	2	7	2	3
Құрбандар саны	0	9	24	2	8	7	11	0	18	0	0	0	6

Төменде ұшу аппараттарының максималды сертификатталған ұшу массасына және орындалатын жұмыс түрлеріне байланысты АО бойынша статистика берілген.

Осылайша, авиациялық жұмыстарды орындайтын пайдаланушылармен, авиациялық оқу орталықтарын (ұшу мектептері) қоса алғанда АО саны көбірек болды. Осыған байланысты, ҚР Азаматтық авиациясының мұндай субъектілері қауіпті факторларды анықтауға және тәуекелдерді қолайлы деңгейде қолдауға жоғары көңіл бөлуі, ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесін (бұдан әрі - ҰҚБЖ) іске асыру және оның тиімділігін талдау шеңберінде, сондай-ақ азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым тарапынан қадағалау мен бақылауды жүзеге асыру кезінде алдын алу шараларын қабылдауы қажет.

2.1.1. 2023 жылғы авиациялық оқиғалар туралы қысқаша ақпарат

1. **23.02.2023ж.** "Казавиаспас" АҚ Ми-8 ӘК Атырау-Орал-Атырау бағыты бойынша Өзен-Атырау-Самара мұнай құбырының тексеріп-ұшуы бойынша КЗС-1428 рейсін орындау кезінде жермен соқтығысты. Бортта 6 адам болған, оның ішінде 5 экипаж мүшесі. АО нәтижесінде 4 адам қаза тауып 2 адам дене жарақатын алды.

2. **21.05.2023ж.** Мотодельтаплан МД - 50 "PoliaRis" ЖШС Қызылорда облысындағы Қармақшы ауданының Ақжар елді мекенінің ауданында рұқсатсыз ұшуды орындау кезінде, қонуға кірген кезде электр беру желісінің сымдары ілініп қалған. Әуе кемесінің командирі ауыр жарақат алып, жедел жәрдем вагонымен облыстық ауруханаға жеткізілді. ӘК ұшу жарамдылығын жоғалтты.

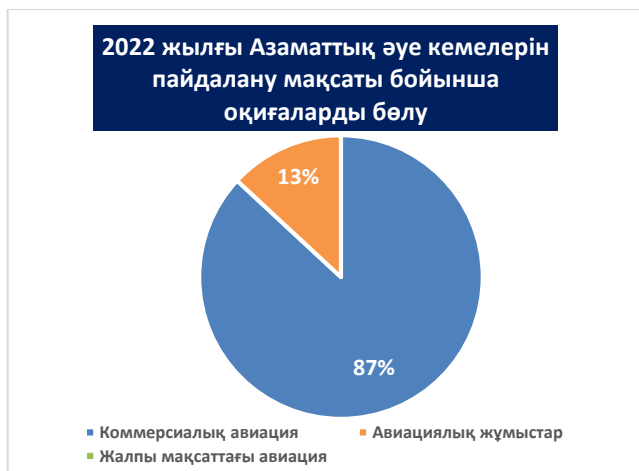
3. **30.09.2023ж.** Теспам Р2002 ӘК "Балапан" авиациялық оқу-жаттығу орталығы" ЖШС Қарағанды облысында оқу-жаттығу ұшуын орындады. Байланысқа шықпағаннан кейін, аэробатикалық аймаққа жетекші ұшақ жіберілді. Жетекші ұшақ жерде қираған рег нөмірі UP -LA286 ұшақты бақылап отырғанын хабарлады. Қираған ӘК жанына қонғаннан кейін ұшқыш-нұсқаушы және курсанттың жансыз денелері табылды.

2.2. Елеулі авиациялық оқиыс оқиғалар және оқиыс оқиғаның талдауы

ҚР азаматтық авиациясындағы оқиыс оқиғалардың себептер бойынша бөлу:

Кезең	Барлығы	Себептері						
		АФ	КӨК	ӘҚҚ	Құстар	Аэропорт	ҚО	Басқалар
2019	66	16	27	3	5	7	6	2
2020	49	4	27	6	10	1	0	1
2021	55	12	22	3	6	5	4	3
2022	84	13	39.5	1.5	18	7	2.5	2.5
2023	63	16.5	28	4	9	3	0.5	2

Орындалатын жұмыс түрін ескере отырып, 2022-2023 жылдардағы оқиыс оқиғалардың пайыздық арақатынасы:

Жоғарыда келтірілген кестеден 2023 жылы оқиғалардың ең көп саны 44% құрайтын конструктивті - өндірістік кемшіліктерден болған (КӨК), 26% адам факторының әсерінен болған және 14% әуе кемелінің құстармен соқтығысуы салдарынан болғанын.

Азаматтық ӘК қызметінің түрлері бойынша оқыс оқиға бөлу:

Кезең	Коммерсиалық авиация	Авиациялық жұмыстар мен АОО	Жалпы мақсаттағы авиация
2022	73	11	0
2023	56	7	0

2.2.1. 2023 жылдағы елеулі авиациялық оқыс оқиғалардың туралы қысқаша ақпарат

1. **17.06.2023ж.** "COMLUX-KZ" ЖШС Embraer-135BJ ӘК, Қызылорда-Алматы бағыты бойынша рейсті орындау кезінде, ұшуын орындағаннан кейін шассидің алдыңғы тірегі жиналмады. Әуе кемесінің командирі ұшқан әуеайлағына қайтып қону туралы шешім қабылдады.

2. **24.06.2023ж.** "SCAT" АҚ Boeing 767 ӘК Алматы-Анталья бағыты бойынша DV-5210 рейсін орындау кезінде сол жақ қозғалтқышының май қысымы датчигі іске қосылды. Ұшып шыққаннан кейін, шамамен 15 минуттан кейін (UTC 04:40 шамасында) FL300 ұшу эшелонында экипаж EICAS бақылау тақтасында 1 ENG OIL press (сол жақ қозғалтқыш майының қысымы) хабарламасын байқады. Экипаж QRH процедураларын орындап ұшу аэродромына оралу туралы шешім қабылдады.

3. **04.07.2023ж.** "SAMGAU AGRO" ЖШС Ан-2 ӘК Түркістан облысы Созақ ауданы Жуантөбе елді мекенінің ауданында шегірткеге қарсы таңертеңгі авиациялық-химиялық жұмыстарды орындау кезінде шамамен сағат 00:48-де UTC экипаждың ауызша баяндамасы бойынша, қону кезінде ұшақ алаңнан тыс

жерге шығып, брустверге соқтығысты, осыған байланысты ұшақ зақымданды. Экипаж зардап шеккен жоқ.

4. **17.09.2023ж.** "Air Astana" АҚ Airbus A320N ӘК Алматы-Ташкент бағыты бойынша KC-127 рейсін орындау кезінде, ұшақ көтерілу кезінде, шамамен FL285 ұшу эшелонында ұшақтың оң жағынан шыққан шу мен дірілді экипажға естілді. Сыдан кейін № 2 қозғалтқыштың айналу жылдамдығының күрт төмендеуі байқалды және әртүрлі Master Caution және Master Warning пайда болды. Нәтижесінде ECAM ENG 2 FAIL бақылау тақтасында хабарлама пайда болды (№2 қозғалтқыштың істен шығуы). Airbus 320 ұшағын ұшуды пайдалану жөніндегі басшылыққа сәйкес экипаж "PAN-PAN" сигналын жариялады, оң қозғалтқышты өшіріп, диспетчерге баяндап, Алматы қаласындағы ұшу әуеайлағына оралу туралы шешім қабылдады. Ұшудан кейінгі тексеру кезінде қозғалтқыштың толық бұзылуы анықталды.

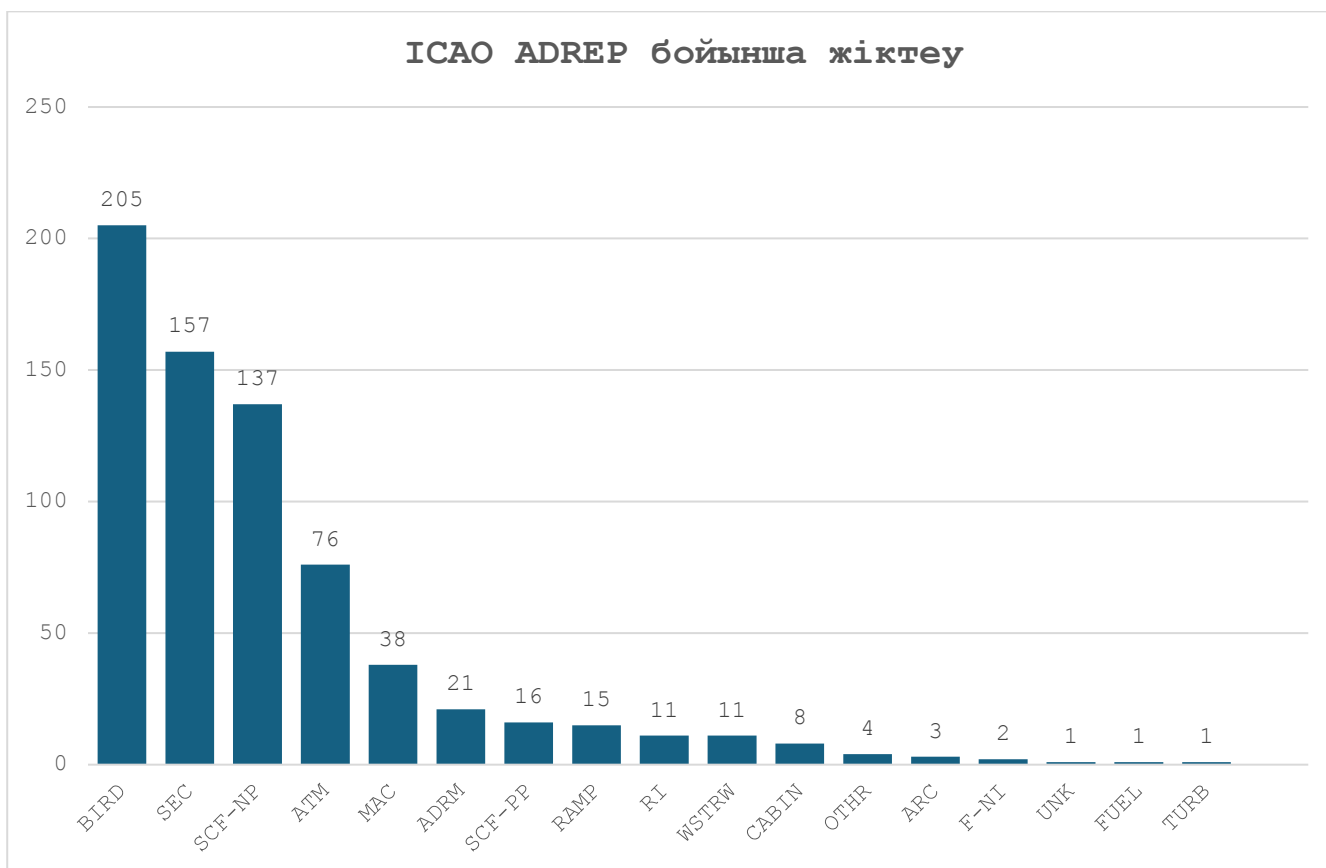
5. **18.09.2023ж.** Red Wings әуекомпаниясының Boeing-777 ӘК Анталья-Екатеринбург бағыты бойынша WZ-3072 рейсін орындау кезінде. сағат 05:26 UTC оң жақ қозғалтқыштың істен шығуы орын алды, экипаж Ақтөбе қаласындағы Әлия Молдағұлов атындағы халықаралық әуежайға мәжбүрлі түрде қонды.

6. **14.10.2023ж.** "ASL Airlines Belgium" АҚ Boeing 747-400F ӘК Шанхай-Алматы бағыты бойынша TAV802 транзиттік жүк рейсін орындау кезінде, 15:47 UTC ЦОУ диспетчерінен ОВД диспетчеріне TAV802 рейсінің экипаж дірілдің жоғарылауына байланысты үшінші қозғалтқыштың өшірілгені туралы хабарлағаны туралы ақпарат келіп түсті, Алматы қаласының әуеайлағына қону туралы шешім қабылданды. Экипаж дабыл жарияламады. Алматы қаласындағы әуеайлаққа 16:47 UTC қонды. Қону штаттық режимде орындалды.

3. ҰШУ ҚАУІПСІЗДІГІ ТУРАЛЫ ХАБАРЛАМАЛАР ЖҮЙЕСІН ТАЛДАУ

2023 жылы ҚАӘ операциялық орталығы Access database дерекқорында авиациялық оқиғалар туралы 707 хабарламаны алып, тіркеді. Хабарламалар "Қазаэронавигация" РМК-дан хабарлау схемасына сәйкес СМС-хабарламалар, операциялық орталықтың АФТН арнасы бойынша кіріс радиogramмалар, азаматтық авиация ұйымдарынан электрондық хабарламалар және ҚАӘ департаменттерінен хабарламалар арқылы алынды. Салыстыру үшін 2022 жылы ҚАӘ дерекқорына авиациялық оқиғалар туралы 717 хабарлама тіркелді және енгізілді.

Операциялық орталық авиациялық оқиғалар туралы хабарламаларды тіркейді, оларға ICAO ADREP таксономиясына сәйкес санат береді және тәуекел санатын талдау және анықтау үшін оқиға туралы ақпаратты тиісті ҚАӘ департаментінің директорына немесе бейінді сарапшыға жібереді.

Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі 2024-2027 жылдарға арналған жоспарға сәйкес Қазақстан Республикасының Азаматтық авиация саласындағы жоғары тәуекел оқиғаларының 5 санаты өлім-жітімнің жоғары деңгейіне және осындай авиациялық оқиғаларға байланысты адамдардың қаза болу қаупіне байланысты неғұрлым басым болып таңдалды. Олар авиациялық оқиғалар мен оқиғаларды тергеу туралы міндетті есептер мен есептер жүйесін талдау негізінде анықталды. Бұл санаттарға мыналар жатады:

- 1) ұшуды басқаруды жоғалту (LOC-I);
- 2) бақыланатын ұшу кезінде жермен соқтығысу (CFIT);

- 3) ауадағы соқтығысу (MAC);
- 4) ҰҚЖ шегінен шығу (RE);
- 5) ҰҚЖ рұқсатсыз айналысуы (RI).

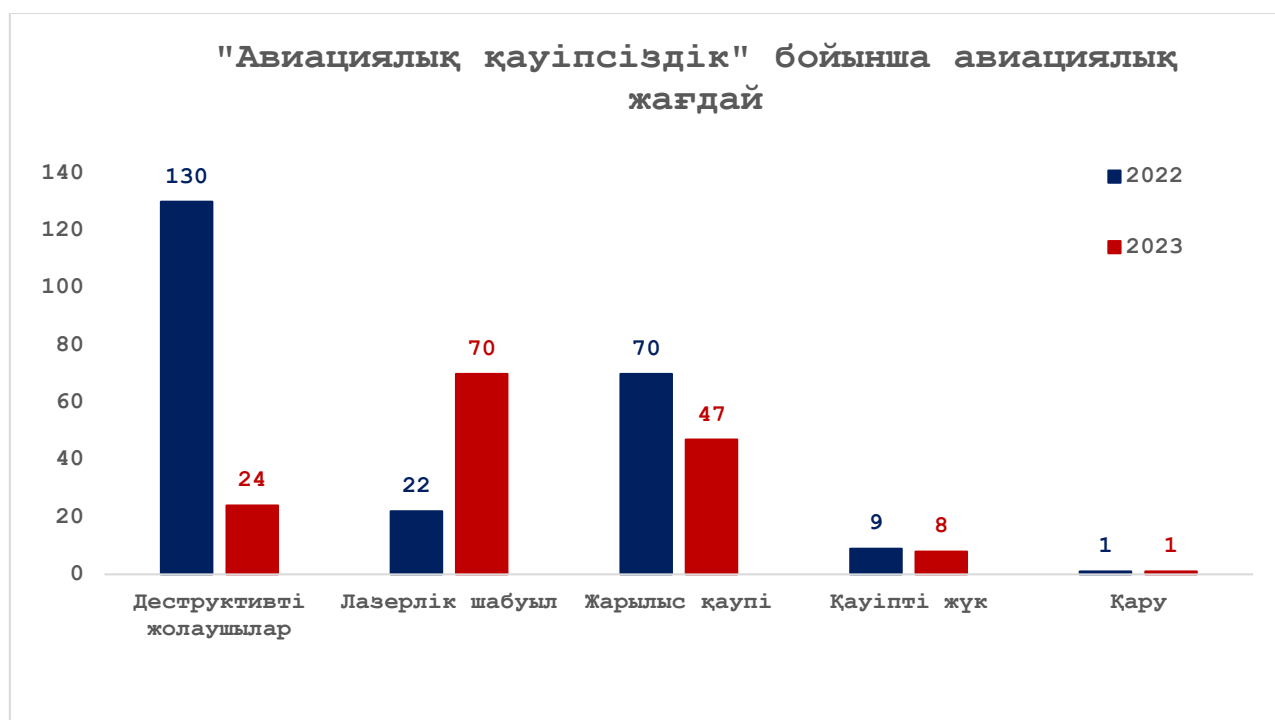
№	ICAO ADREP	2022	2023
1	LOC-I	2	0
2	CFIT	1	0
3	MAC	36	38
4	RE	1	0
5	RI	11	11

Жоғары тәуекелді оқиғалардың жоғарыда көрсетілген санаттары жай-күйін бағалау және ұшу қауіпсіздігінің деңгейін одан әрі арттыру мақсатында жыл сайынғы негізде талданатын болады. Бұл статистика кейінгі талдаудың анықтамалық нүктесі ретінде берілген.

Для дальнейшего анализа выбраны первые 4 категории:

- **SEC** – Жазатайым оқиғаларға немесе оқиғаларға әкелетін қылмыстық әрекеттер, авиациялық қауіпсіздік саласындағы әрекеттер.
- **BIRD** – Құстармен соқтығысуға және / немесе қауіпті жақындауға байланысты оқиғалар.
- **SCF-NP** – Күш беретін қондырғы басқа ұшақ жүйесінің немесе құрамдас бөліктерінің істен шығуы немесе дұрыс жұмыс істемеуі.
- **ATM** – Әуе қозғалысына қызмет көрсету, байланыс, навигация немесе бақылау мәселелеріне қатысты оқиғалар.

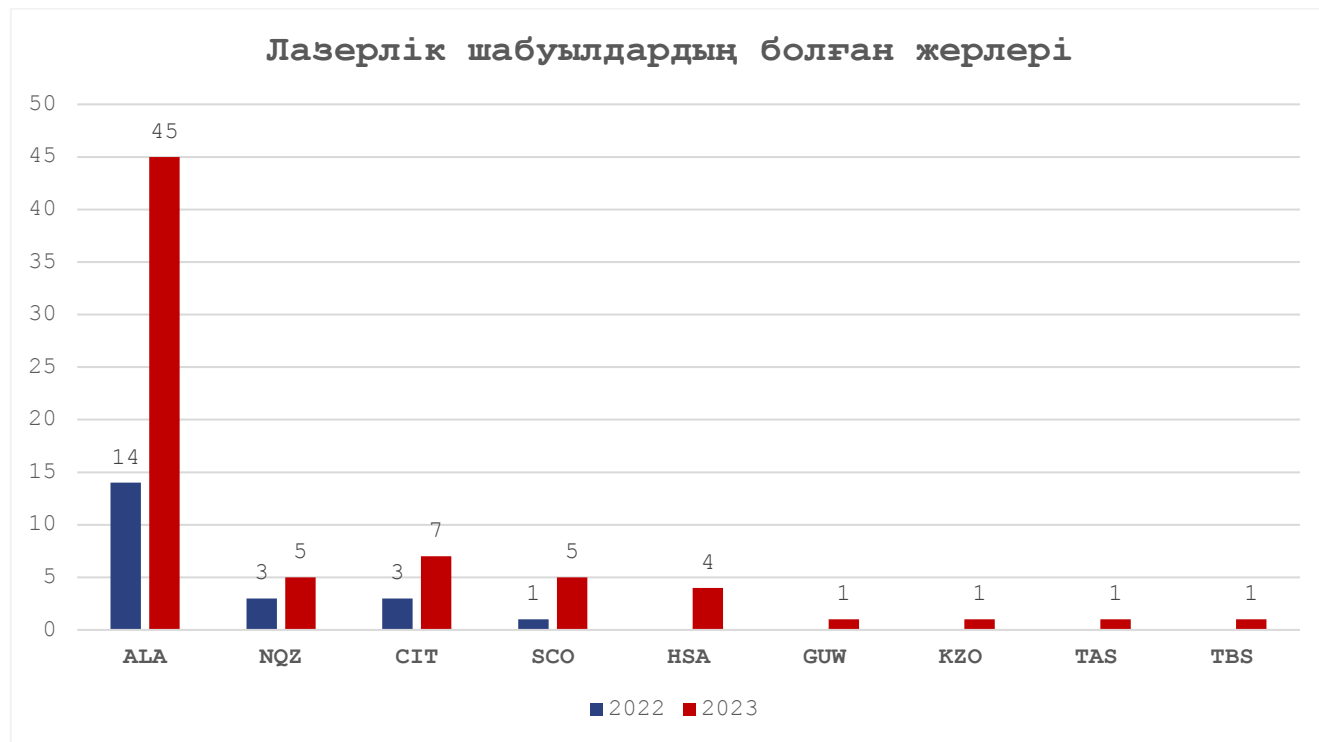
Анализ событий входящих в категорию SEC, показал следующую статистику:

2023 жылы деструктивті жолаушылар саны туралы хабарлама 2022 жылмен салыстырғанда жақсы динамикаға ие және 81,5% - ға төмендеді.

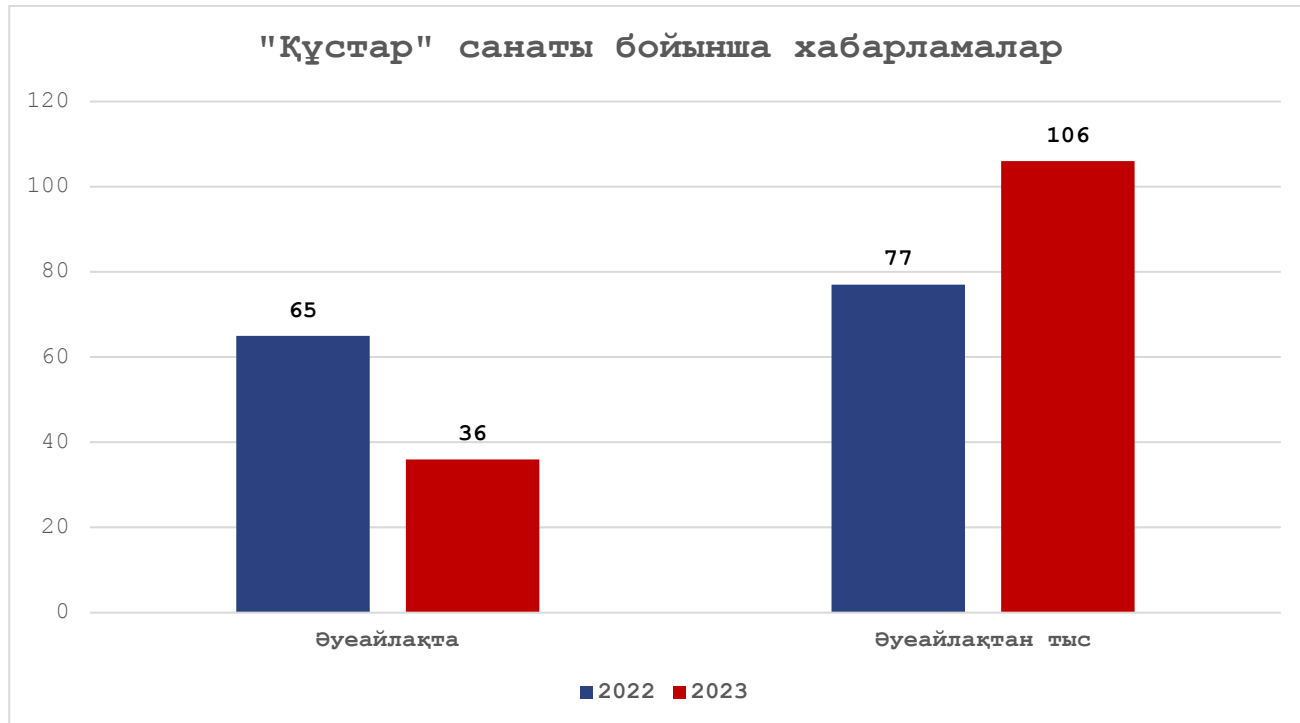
Теріс динамика лазерлерді ӘК қатынасы пайдалану хабарламалар санын көрсетеді. Барлығы 70 хабарлама алынды, бұл 2022 жылмен салыстырғанда үш еседен астам.

Сонымен қатар, лазерлік шабуылдар жиі болатын орын (әуежай) туралы мәліметтер талданды:

Бұл статистика барлығына лазерлік шабуылдардың алдын алуға бағытталған іс-шараларды егжей-тегжейлі зерделеу және әзірлеу қажеттілігін көрсетеді.

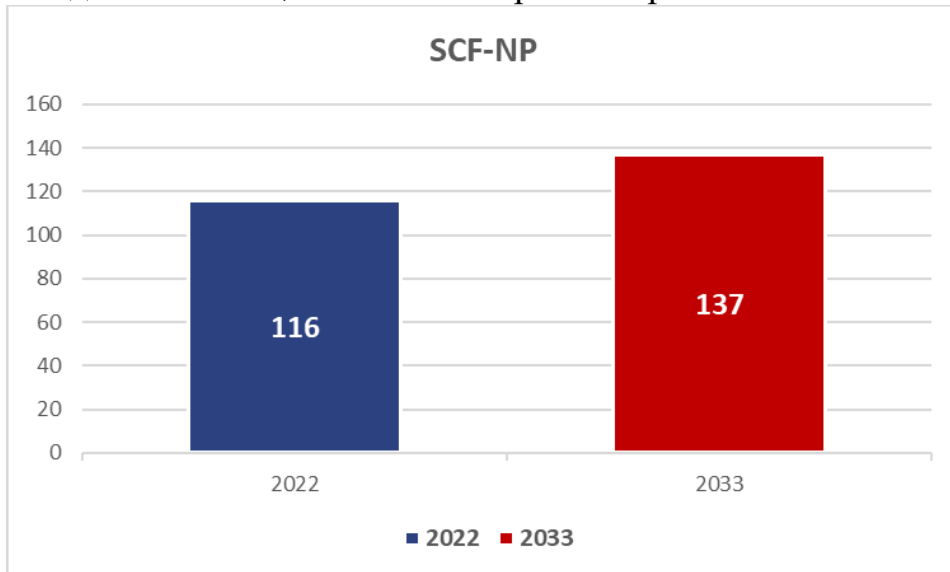
Талданған келесі санат, ҚҰС хабарламалармен байланысты. Бұл санат екі топқа бөлінді: аэродромда және аэродромнан тыс. 2022 және 2023 жылдары құстарға 142 хабарлама келді.

Сондай-ақ, құстардың орналасқан жеріне қатысты әуежайлар бойынша келтірілген коэффициенттер талданды. Коэффициенттерді есептеу кезінде 1000 ұшу-қону қатынасына қолданылды.

Келесі талданған санат, SCF-NP хабарламалармен байланысты.

Жоғарыда көрсетілген статистикаға сәйкес, 2023 жылы SCF-NP ӘК жүйелерінің немесе компоненттерінің істен шығуы немесе ақаулары туралы хабарламалар саны 137 құрады, бұл 2022 жылмен салыстырғанда 21 хабарламаға көп.

SCF-NP санатына кіретін оқиғалар жіктеуге сәйкес АТА санатына талданды:

4. ТҰРАҚТЫ ҚАДАҒАЛАУДЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖӨНІНДЕГІ БАҒДАРЛАМАНЫҢ НӘТИЖЕЛЕРІ

2023 жылы ҚАӘ ұшу қауіпсіздігінің деңгейін арттыру және тәуекелдерді бағалау мақсатында 2023 жылға арналған қадағалау және бақылау бағдарламасына сәйкес ҚР Азаматтық авиация субъектілерін тексеру жүзеге асырылды.

Жүргізілген тексерулер (инспекциялар / сертификаттау)	2022	2023
Ұшуды пайдалану	137	156
Ұшуға жарамдылық	232	289
Аэронавигация	21	57
Медициналық қызмет	77	60
Әуеайлақтар және жерде қызмет көрсету	38	76
Лицензиялау	45	45
Авиациялық қауіпсіздік	117	70

Берілген лицензиялар / сертификаттар	2022	2023
Ұшуды пайдалану	15	17
Ұшуға жарамдылық (ҰЖС)	177	154
Ұшуға жарамдылық (ӘК МТК)	159	147
Ұшуға жарамдылық (ТҚК және АТЖҰ)	23	32
Аэронавигация	1	4
Медициналық қызмет	6	3
Әуеайлақтар және жерде қызмет көрсету	22	15
Лицензиялау (сертификат АОО)	25	15
Лицензиялау (ұшу тренажер сертификаты)	8	
Лицензиялау (әуе персоналының куәлігі)	401	443
Авиациялық қауіпсіздік	11	10
Ұшқышсыз авиациялық жүйелер (сыртқы ұшқыштардың берілген сертификаттары / ҰАЖ операторлары)	107	134
Ұшқышсыз авиациялық (берілген рұқсаттар)	36	34

5. SAFA ИНСПЕКЦИЯЛАРЫНЫҢ НӘТИЖЕЛЕРІ

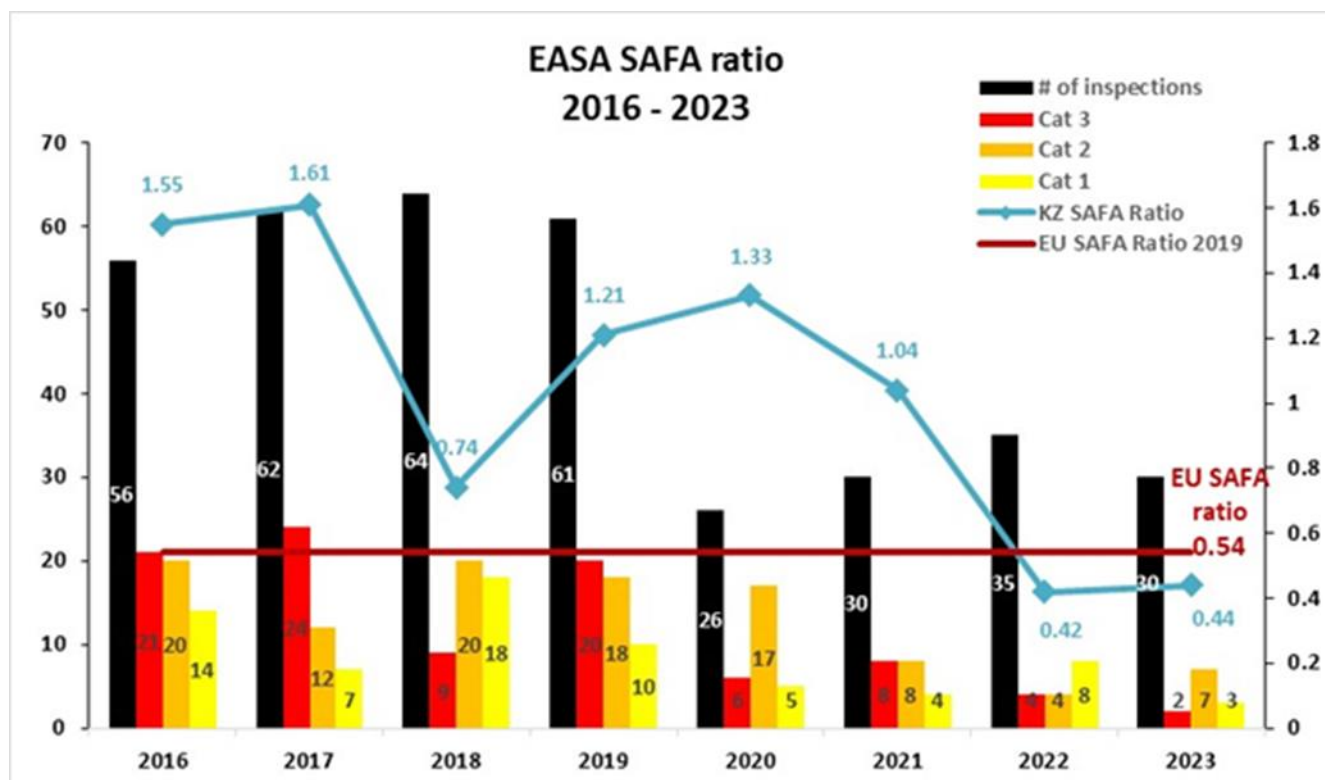
2023 жылы қазақстандық ӘК-рі EASA мүшелері тексерген 38 SAFA (Safety Assessment of Foreign Aircraft – шетелдік әуе кемелерінің қауіпсіздігін бағалау) инспекциясынан өтті.

8 қазақстандық авиакомпания тексеріліп, қорытындысы бойынша анықталды:

- 3 санаттағы 2 ескерту,
- 2 санаттағы 7 ескерту,
- 1 санаттағы 3 ескерту.

Алынған ескертулерге оларды жою және болашақта қайталанудың алдын алу бойынша дәлелді ақпаратпен қоса жауаптар берілді.

ӘК паркінің ұшу қауіпсіздігінің жай-күйін тексеру үшін SAFA инспекторлық тексеру бағдарламасы қауіпсіздік коэффициентін әзірледі. 2023 жылдың нәтижелері бойынша осы коэффициенттің мәні қазақстандық ӘК үшін 0.44 құрады.

6. НОРМАТИВТІК БАЗАНЫ ЖЕТІЛДІРУ

2023 жылы "Көлік және жер қойнауын пайдалану мәселелері жөніндегі кейбір заңнамалық актілерге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасының Заңының (2022 жылғы 29 желтоқсандағы) қабылдануына байланысты оны іске асыру мақсатында жаңалары қабылданды, сондай-ақ саладағы қолданыстағы нормативтік құқықтық актілерге (бұдан әрі - НҚА) өзгерістер мен толықтырулар енгізілді азаматтық авиация.

Жалпы ҚАӘ азаматтық авиация комитетімен бірлесіп 43 заңға тәуелді НҚА әзірленді және қабылданды, оған мынадай түзетулер енгізілді:

- жердегі әуе кемесін мұздан қорғау жөніндегі жаңа ережелерді бекіту;
- "жасалатын құстар мен өзге де жануарлардың қауіптілігін басқару" ұғымын енгізу, сондай-ақ жасалатын құстар мен өзге де жануарлардың қауіптілігін басқару тәртібін, оның ішінде өлім әдісін пайдалануды реттейтін жаңа редакциядағы тиісті ережелерді бекіту;

- ҚАӘ ақылы қызметтерінің тізбесін, төлем ставкаларын және азаматтық авиация саласындағы төлемдерді алу тәртібін енгізу;

- ҰАЖ техникалық талаптарын, оқу бағдарламасына қойылатын талаптарды, нұсқаушыға, емтихан алушыға және ҰАЖ ұшқышына қойылатын талаптарды, негізгі сертификатталған санатқа қойылатын талаптарды, қашықтықтан сәйкестендіру талаптарын, тәуекелдерді бағалау жөніндегі нұсқаулықты, авиациялық қауіпсіздіктің негізгі талаптарын, ҰАЖ ауада жұмыс істеуге рұқсаттарды (EASA LUC баламасы) енгізу;

- ҰАЖ классификациясына, ұшуды пайдалану жөніндегі басшылыққа, ҰАЖ техникалық қызмет көрсетуді бақылау жөніндегі басшылыққа қойылатын талаптар қайта қаралды;

- жолаушы авиакомпанияның "қара тізіміне" енгізілуі мүмкін жағдайлар енгізілді;

- аэродромдардың сертификатталатын және сертификатталмайтын болып жіктелуі енгізілді;

- азаматтық авиацияда ұшу қауіпсіздігі жөніндегі бағдарлама жаңартылды;

- азаматтық авиациядағы авиациялық қауіпсіздік бағдарламасы жаңартылды;

- қызметі Қызмет көрсету барысында ӘК ұшуларын орындаумен байланысты Азаматтық авиацияның авиациялық оқу орталықтары үшін ҰҚБЖ енгізу бойынша талаптар енгізілді;

- Қазақстан Республикасының заңнамасына ИКАО стандарттары мен ұсынылатын практикасын одан әрі имплементациялауға, азаматтық авиация қызметін ұйымдастыру тетігін жетілдіруге бағытталған басқа да түзетулер.

Сондай – ақ, 2023 жылы ҚР Көлік министрлігінің (бұдан әрі-ҚР КМ) 2023 жылға арналған НҚА жобаларын дайындау жоспарын іске асыру шеңберінде ҚАӘ мақұлданған және қабылданған заңға тәуелді НҚА-ның 4 жобасын әзірлеп, ҚР КМ енгізді.

Бұдан басқа, 2023 жылы Азаматтық авиация саласындағы төлемдер базасында ҚАӘ көрсететін жекелеген мемлекеттік қызметтерді ақылы негізге аудару мақсатында ҚР КМ 13 НҚА жобасы әзірленіп, жеке пакетпен енгізілді.

Аталған жобаларды ҚР КМ 2024 жылғы 17 қаңтарда қабылданған "Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрінің және Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің кейбір бұйрықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" бұйрыққа біріктірді.